

Deklarace homaranismu

Jsem homarán, příslušník lidstva, což znamená, že se ve svém životě řídím dle následujících zásad:

1. Jsem člověk a celé lidstvo vnímám jako jednu rodinu, rozdělení lidstva na zneprátelené národy a náboženství vnímám jako jedno z největších neštěstí, které musí být co dříve nebo později odstraněno – jeho odstranění se snažím ze všech sil urychlit.
2. V každém člověku nevidím nic jiného, než pouze člověka a každého člověka hodnotím jen podle jeho osobních vlastností a činů. Každý útlak či špatné zacházení proto, že někdo patří k jinému národu, používá jiný jazyk, hlásí se k jiné víře, má jinou barvu pleti či patří k jiné společenské třídě, považuji za barbarství.
3. Uznávám, že každá zem patří ne tomu či jinému národu, ale všem svým obyvatelům rovnoprávně bez ohledu na jejich původ, jazyk, víru či společenské postavení. Spojování zájmů země se zájmy jediného národa či náboženství, odůvodňované jakýmsi historickými právy, která údajně dovolují jednomu národu v nějaké zemi vládnout jiným národům a upírat jim nejzákladnější a nejpřirozenější právo na vlast považuji za nejbarbarštější pozůstatek z dob, kdy nebylo práva kromě práva pěstí a mečů.
4. Uznávám, že každá země a každá oblast má nést neutrální zeměpisné jméno, které by nemělo být totožné se jménem nějakého národa, jazyka či víry, protože jména národů, která dosud nesou mnohé země, jsou hlavní záminkou, pod kterou se obyvatelé jistého původu považují za nadřazené vůči obyvatelům jiného původu. Až do doby, kdy budou mít všechny země neutrální jména, budu alespoň v rozhovorech s jinými užívat pro všechny země jméno jejího hlavního města s přidaným slovem „země“, „stát“, „oblast“ apod.
5. Uznávám, že ve svém soukromí má každý člověk nezadatelné právo mluvit takovým jazykem či dialektem, který bude považovat za nejvhodnější a být členem té církve, která mu nejvíce vyhovuje, nicméně při komunikaci s lidmi, užívajícími dle tohoto práva jiné jazyky či vyznávající jiné náboženství se musí snažit užívat neutrální jazyk a chovat se podle neutrálních morálně-etických pravidel. Uznávám, že u obyvatel konkrétní země může takovouto roli neutrálního jazyka hrát úřední jazyk dané země či ten jazyk, kterým mluví většina obyvatelstva a toto řešení chápu jako praktický ústupek menšiny vůči většině a ne jako akt pokoření, který musí vykonat ovládaný národ na přání vládnoucího národa. Uznávám, že v městech, kde mezi sebou různé národy bojují, by bylo možno požadovat, aby veřejné instituce užívaly neutrální jazyk, nebo by mimo škol, vedoucích vyučování v národních jazycích, mohly existovat také školy, které by vyučovaly v jazyce mezinárodním, aby všichni, kteří o to mají zájem, mohli vychovávat své děti neutrálně a bez šovinismu.

6. Jsem si vědom toho, že mezilidská nenávist nepřestane, dokud lidé nepochopí, že slovo „člověk“ je nadřazené vůči označení příslušníka národa, že slovo „národ“ je nepřesné, dává příčinu šovinismu, sporům a zneužívání, rozděluje děti dotyčné země, často dokonce děti dotyčného národa. Proto na dotazy po své národnosti budu vždy odpovídat, že se považuji za příslušníka lidstva a přesnou odpověď dám tehdy, kdy se mě zeptají na mé státní občanství, oblast, v níž žiji, jazyk, který používám, původ či náboženství.
7. Za svoji vlast považuji tu zem, v níž jsem se narodil, za svůj domov považuji tu zemi, v níž trvale žiji. Slovo „země“ je ale nepřesné, jsou tedy nepřesná i slova „vlast“ a „domov“. Často jsou příčinou sporů a rozdělují děti dotyčné země. Proto se těmto nepřesným slovům budu vyhýbat a budu užívat přesnější pojmy jako „stát, v němž jsem se narodil“, „oblast, v níž jsem se narodil“, „město, v němž jsem se narodil“, „stát v němž žiji“, „oblast, v níž žiji“, „město, v němž žiji“.
8. Za vlastenectví považuji službu ve prospěch všech, kteří mají stejný domov jako já, bez ohledu na jejich původ, jazyk, kterým mluví, víru, kterou vyznávají či úlohu, kterou ve společnosti zastávají. Službu ve prospěch zájmů jediného národa či nenávist vůči příslušníkům jiných národů nikdy nebudu nazývat vlastenectvím. Jsem si vědom toho, že hluboká láska k vlasti a k domovu je přirozenou věcí, že je společná pro všechny lidi a pouze velmi vzácné a nepřirozené okolnosti mohou tento přirozený cit narušit. Proto kdykoliv se v zemi, která je mi domovem, využívá takovýchto služeb pouze ve prospěch jediného národa a kdykoli to snižuje chuť k práci pro celou společnost, nebo dokonce dává podnět k úvahám o emigraci, nesmím být zoufalý a budu se utěšovat tím, že neobvyklý stav v zemi, která je mi domovem, snad dříve nebo později pomine a že moji potomci budou žít v úplném tomto nadšení, které mi znemožnila nespravedlnost lidí, kteří se mnou sdílí zemi, která je mi domovem.
9. Jsem si vědom toho, že jazyk pro člověka nesmí být cílem, nýbrž pouze prostředkem, nesmí rozdělovat, nýbrž pouze sjednocovat, tvrdím, že šovinismus založený na jazyce je jedna z největších příčin nenávisti mezi lidmi, proto se na národní jazyk či dialekt nikdy nebudu dívat jako na nic svatého, jakkoli ho budu milovat, neudělám z něj vlajku v boji za svůj národ. Pokud se mě někdo zeptá, jaký jazyk je mým rodným, odpovím bez šovinismu prostým jménem jazyka či dialektu, kterým na mě v dětství mluvili moji rodiče. Když se mě někdo zeptá, jakým jazykem mluvím, odpovím opět bez šovinismu prostým jménem jazyka či dialektu, který ovládám nejlépe nebo ho nejraději užívám. Ať je mým rodným jazykem či jazykem, kterým mluvím, jakýkoli jazyk, musím ovládat také jazyk neutrální, pro mezilidské vztahy, který se v době, v níž žiji, obvykle používá při jednání mezi národy, abych vinou svojí nevzdělanosti nemusel jiné nutit učit se můj jazyk, abych měl právo požadovat, aby mi nebyl nucen žádný jiný jazyk a abych mohl bez šovinismu sloužit všeobecné lidské kultuře.

Následující odstavec je osobním vyznáním L.L. Zamenhofa a není oficiální součástí Deklarace.

10. Jsem si vědom toho, že náboženství je pouze věcí osobní víry, že nesmí hrát úlohu předmětu vleklého sporu mezi národy, proto budu za své náboženství označovat jen to náboženství nebo filozofický názor, kterému skutečně věřím. A ať je moje náboženství jakékoliv, podle homaránských, neutrálních a všeobecně lidských principů vyznávám také následující:

1. Existuje jakási nejvyšší nevysvětlitelná síla, prvotní příčina hmotného i duchovního světa. Můžeme ji pro svou potřebu pojmenovat „Bůh“, „Jehova“, „Alláh“ či jakkoliv jinak, nicméně věřím, že tuto sílu má každý právo představovat si a uctívat tak, jak mu káže jeho srdce, jeho mozek nebo názor církve, jejímž je členem. Nebudu nikoho nenávidět či pronásledovat pro rozdíly, mezi těmito představami v mé mysli a jeho mysli.
2. Jsem si vědom toho, že původ náboženských pravidel, příkazů i zákazů, tkví v srdci každého v podobě svědomí, že základní podstata všech těchto pravidel, příkazů i zákazů, je následující: „Jednej tak, jak požaduješ, aby s tebou bylo jednáno.“ Ostatní náboženské učení považuji za pouhé dodatky, které každý dle své víry považuje buď za závazné Boží slovo nebo za komentáře, dané ke slovu Božímu dle legend a učení nejmoudřejších lidí z různých národů a za zvyklosti, které ale každopádně pochází od lidí a jejichž dodržování je pouze otázkou naší vůle
3. Pokud nejsem vyznavačem žádné dosud existující víry, nejsem z etnických ani jiných důvodů povinen jím být a lhát tak o svém přesvědčení, podporovat dlouholetou rozdělenost, nýbrž se mám dle zákonů své země prohlásit za „člověka svobodného vyznání“, pod čímž nemyslím ateismus, nýbrž naprostou svobodu světonázoru. Pokud vznikne společnost lidí bez vyznání, bez národnostních problémů a bez učení, do které mi bude umožněno vstoupit a do které se budu moci s čistým svědomím přihlásit, potom, abych upevnil svou náboženskou neutralitu a zabezpečil své potomky od myšlenkové prázdnoty a z ní vyplývajícího opětovného pádu do národnostního a náboženského šovinismu se veřejně a oficiálně přihlásím k této společnosti svobodné víry, budu v jejím duchu vychovávat své potomky, přijmu za své neutrální jméno, nepovinné, neutrální a všeobecně lidské svátky, zvyklosti, obřady a kalendář atd. Do té doby se mohu oficiálně hlásit k tomu náboženství, k němuž příslušeli moji rodiče a jako jehož vyznavač jsem se narodil, musím ale vždy k jeho jménu přidat dodatek „svobodného vyznání“, abych dal najevo, že se k němu hlásím pouze dočasně, ze zvyku a ze společenských příčin.

<https://web.archive.org/web/20070924102642/http://www.mostly-harmless.estranky.cz/clanky/preklady-zajimavych-dokumentu/deklarace-homaranismu>